

'Bellek Tanrıçası' İstanbul'da

EVİRİM ALTUĞ

"Bugün Handan Börüteçene gibi hatırlamayla uğraşan sanatçılar, farklı kaygularla ve farklı biçimlerde, izleyiciyi aslında yeni bir gelecek bilincine çağırıyorlar.

1970'lerin sonundan bugüne uzanan üretimiyle Türkiye sanat ortamında bellek, arkeoloji, kültür ve tarih kavramlarını alternatif ifade biçimleriyle sorunsallaştıran ilk sanatçı olan Börüteçene, en baştan beri bu yöndeki merakını ısrarla sürdüren bir Mnemosyne. (Yunan Mitolojisi'nde Bellek Tanrıçası)"

Böyle diyor Doç. Ahu Antmen: Börüteçene'nin 31 Aralık'a kadar İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde yer alacak "Kendime Gömülü Kaldım" sergisi üzerine yazdığı katalog metninde.

Sanatçının Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık (YKKS) ve UniCredit işbirliğinde izlenen sergisinin odağı sayılabilecek, tavus kuşu tüyünün yeşilden mora çalan büyümlü rengi (pavonazzo) ışığında altın dikişlerle teyellenmiş gizemli objelerin Hâkim olduğu kostümüyle hayranlık uyandıran kadın heykeli, "Byzantion kentinin ilk kadın şairi Moiro"ya da göndermede bulunuyor.

Sanatçının bu işi, ilk defa "Kendime Gömülü Bizans" adıyla, 1999'da YKKS tarafından düzenlenen "Akdeniz'in Mor Bin Yılı Sergisi"nde sergilenmiş.

2007'de ise "Suların Bağladığı/Suların Çözdüğü" adıyla Venedik'te Nova Icona, L'Oratorio di San Ludovico ve Il Fenice'de izleyiciyle buluşan eser, 2008'de UniCredit'in Milano'daki merkez galerisinde yer almış.

İşte, 2011'e gelindiğinde Londra Kralliyet Akademisi'nde yine Venedik'teki adıyla sergilenmeye ama değişerek yaşamaya devam eden yapıt, bu kez nihayet yepyeni bir yerleştirme ve isimle, bu kez 1891'de Osman Hamdi Bey tarafından kurulan ve şu sıralarda restorasyonu devam eden İstanbul Arkeolo-

Börüteçene'nin, gelecek bilincine çağrı niteliğindeki çalışması, Venedik, Milano ve Londra'dan sonra ilk kez İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde. **Sanatçı** İstanbul'un hayaleti ruhunu arıyor' diyor.

ji Müzesi'nin "Çağlar Boyu İstanbul" bölümünde buluşuyor.

Zaman ötesi yolculuk

Sergide ayrıca bu esere bir de altın varaklı, üç metrelik büyük bir görsel ve kültürel "yolculuk çemberi" katılarak, hareketli, metafizik bir zemin hazırlıyor. Formu ile yıldızların kozmik bü-

hazırladığı bir bellek "öz-çekim"i (tarih-selfie) koleksiyonu misali kayıt altına aldığı, tümü dijital müdahalesiz, gerçekten o yer ve zamanda saptanmış fotoğraflardan oluşuyor.

"Benim İstanbul'dan farkı yok ki, benim de gönlüm kırık" diyerek, eseri üzerindeki kırık parçalara atfı yapan sanatçı, bu projenin anımsamayı vurguladığını, ancak asla bir nostaljik niyet taşımadığını belirterek, ardından şöyle devam ediyor:

İstanbul'a zulüm

"...Anımsamak, bize geleceğin doğru sürdürülebilirliği için gerekiyor. Bu bir kompo teorisi değil, bir gerçek ve bu, bizim geçmişimizi hatırlamamızı asla istemiyor. Çünkü o zaman, kimliksizlik işe yarıyor.

Bence, İstanbul'a 1950'ler itibarıyla yapılan tam anlamıyla bir zulümdür. Sen bunun farkına varsan, İstanbul'u bugün bu hale getirmezsin.

Aslında İstanbul bu proje için bir pilot bölge ve ben buradan çıkışla konuşuyorum. Ve o nedenle 'İstanbul'un hayaleti, ruhunu arıyor.' diyorum çünkü bu ruh kayboluyor.

Burada gördüğün metaforlarla da, 'gönlüm kırık' ve savrulmuş. Parçalarını birleştirmek, bilinmek ve görülme istiyor.

Peki neden bunu istiyor? Tüm bu belleğin, bize zenginlik katarak gelecekte de var olması için istiyor. Yoksa, kent dediğin nedir ki?"

Buluşmamızda, "Gelenek de bir tür gerçekliktir ama, kimse İstanbul'da simidi 'Bu bir Bizans geleneğidir' deyip kaldırmadı" diyen sanatçıya, eserin biraz da "Öteki"leştirilen Akdeniz'i sembolize edip etmediğini sorduğumuzda ise bizi şöyle karşılıyor:

"Tamamıyla, şu an Doğu Akdeniz'de yaşanan her şeye değen bir yanı da var bu işin. Irak ve Suriye'de talan edilen müzeler kadar böyle. Hangi müzelerde, hangi müzayede evleri ve koleksiyonlarda çıktıklarını biliyoruz. Aslında her şey ortada."